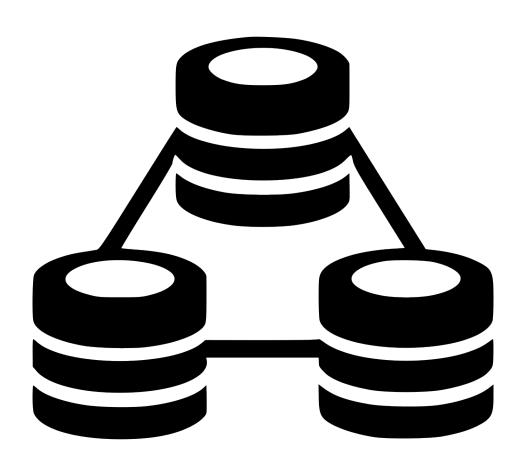
Προγραμματιστική εργασία εφαρμογής βάσης

Δημήτριος Κουκουγιάννης

Προχωρημένη διαχείριση δεδομένων 2020-21

Εξάμηνο 8ο Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Μηχανικών Υπολογιστών Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος {dkoukougiannis}@e-ce.uth.gr

Περίληψη Οι βάσεις δεδομένων είναι πολύ χρήσιμες και αποτελούν αναγκαίο εργαλείο μίας επιχείρησης και ενός οργανισμού, καθώς επιτρέπουν την αποδοτική διαχείριση των δεδομένων. Στην παρούσα εργασία θα δημιουργηθεί μία τέτοια βάση για ένα κέντρο ξένων γλωσσών, με τη χρήση της MongoDB και της Java.

1 Εγκατάσταση

Για να εκτελεστεί η εφαρμογή, θα γίνει εγκατάσταση της MongoDB, του Java Development Kit (JDK) και του NetBeansIDE.

1.1 MongoDB

Η εγκατάσταση της MongoDB γίνεται από τον σύνδεσμο:

https://www.mongodb.com/download-center/community

Αφού θα ξεκινήσει η εκτέλεση του αρχείου .exe, το οποίο κατέβηκε θα ζητηθεί να διευκρινιστεί ο τρόπος εγκατάστασης. Για να γίνει σωστά η εγκατάσταση, πρέπει να γίνει η επιλογή "custom" και η αποθήκευση των αρχείων να γίνει στον δίσκο C και ο φάκελος να ονομαστεί MongoDB. Αφού ολοκληρωθεί η φάση της εγκατάστασης, επιλέγεται ο φάκελος MongoDB και εντός του δημιουργούμε δύο νέους φάκελους, αν αυτοί δεν υπάρχουν:

- data: Εντός του οποίου δημιουργείται ένας ακόμα φάκελος db.
- log

Περισσότερες πληροφορίες στο

1.2 JDK

Η εγκατάσταση του γίνεται από τον παρακάτω σύνδεσμο και αφού επιλεχθεί το λειτουργικό σύστημα, το οποίο τρέχει ο υπολογιστής, στον οποίο γίνεται η λήψη :

https://www.oracle.com/java/technologies/javase-jdk16-downloads.html

Αφού ολοκληρωθεί η λήψη κάνουμε εκτέλεση του αρχείου πατώντας "next" στο παράθυρο, το οποίο εμφανίζεται. Στη συνέχεια επιλέγουμε το φάκελο στον οποίο έγινε η εγκατάσταση και αντιγράφουμε τη διαδρομή (path). Αφού έχουν ολοκληρωθεί τα παραπάνω βήματα, ανοίγουμε τις ρυθμίσεις του υπολογιστή μας καιστο παράθυρο που εμφανίζεται επιλέγουμε "Σύστημα". Στο πεδίο "Αναζήτηση ρύθμισης" αναζητούμε "Επεξεργασία των μεταβλητών ρύθμισης περιβάλλοντος του συστήματος", και αφού γίνει αριστερό κλικ στην ρύθμιση, επιλέγουμε "Μεταβλητές περιβάλλοντος" και στο παράθυρο που εμφανίζεται δημιουργούμε την μεταβλητ'η JAVA $_HOME$.

1.3 Netbeans

Μέσω του συγκεκριμένου IDE, θα γίνει η εκτέλεση των προγραμμάτων, τα οποία αναπτύχθηκαν για τις ανάγκες της εφαρμογής. Η εγκατάσταση της εφαρμογής γίνεται από τον σύνδεσμο: https://netbeans.apache.org/download/nb123/nb123.html. Αφού ολοκληρωθεί η λήψη αποσυμπιέζουμε τον φάκελο .zip και στον φάκελο, ο οποίος αποσυμπιέστηκε πηγαίνουμε στη διαδρομή netbeans>bin και εκτελούμε το αρχείο netbeans64.

1.4 Ανοιγμα και εκτέλεση project

Για το άνοιγμα και την εκτέλεση ενός project στο IDE επιλέγουμε File και στη συνέχεια Open project για την αναζήτηση στα τοπικά αρχεία του υπολογιστή μας. Η εκτέλεση ενός project γίνεται με το πλήκτρο F6, αφού έχει ανοιχθεί.

2 Περιγραφή των δεδομένων

Για τη δημιουργία της βάσης δεδομένων, έχει δημιουργηθεί ήδη ένα Gradle Project στο Netbeans. Αρχικά δημιουργείται η βάση και η συλλογή students στην οποία θα αποθηκεύονται τα στοιχεία των μαθητών:

- Full name: Όνομαι και επίθετο μαθητή
- Phone: Δεκαψήφιος τηλεφωνικός αριθμός
- Address: Διεύθυνση μόνιμης κατοικίας μαθητή
- Email: Ηλεκτρονική διεύθυνση ταχυδρομείου
- Class: Το τμήμα του μαθητή
- Bank account: Αριθμός λογαριασμού τράπεζα (IBAN)
- Last paid:Μήνας τελευταίας πληρωμής (σε αριθμό)
- Age: Ηλικία μαθητή
- Signed_in: Ημερομηνία εγγραφής του μαθητή

Για την αποθήκευση των τμημάτων δημιουργείται η συλλογή classes, με τα παρακάτω πεδία:

- Full_name:Το όνομα του τμήματος, σε μορφή XkY, όπου Xk: Επίπεδο (πχ A1) και
 Υ: Το αρχικό της γλώσσας [πχ G για German (γερμανικά)]
- Day 1: Πρώτη μέρα μαθήματος (αναπαρίστανται με έναν αύξων αριθμό με Δευτέρα
 == 1 και Παρασκευή == 5)
- Hours1: Ένα string το οποίο περιέχει το διάστημα των μαθημάτων για εκείνη την ημέρα (μορφή XX:YY-ZZ:KK) και σε μορφή εικοσιτετραώρου
- Day2: Δεύτερη μέρα μαθημάτων
- Hours2: Όπως για Hours1, αλλά για τη δεύτερη μέρα
- Total money: Πόσο κοστίζει έκαστη δόση

Επίσης δημιουργείται η συλλογή Instructors για την αποθήκευση των στοιχείων των καθηγητών με τα παρακάτω πεδία:

- Full name: Όνομαι και επίθετο καθηγητή

- Phone: Δεκαψήφιος δεκαδικός αριθμός
- Address: Διεύθυνση μόνιμης κατοικίας δασκάλου
- Email: Ηλεκτρονική διεύθυνση ταχυδρομείου
- Class1: Πρώτο τμήμα που διδάσκει
- Class2: Δεύτερο τμήμα το οποίο διδάσκει
- Bank account: Αριθμός λογαριασμού τράπεζας
- Salary: Μισθός ανά μήνα
- Last_paid: Τελευταίος μήνας πληρωμής (με νούμερο από 1 για Ιανουάριο έως 12)
- Recruitment: Ημερομηνία, κατά την οποία ο δάσκαλος άρχισε να εργάζεται στη σχολή

Σημείωση Για τις ανάγκες της εργασίας, θεωρούμε ότι κάθε δόση πρέπει να πληρώνεται στις 15 έκαστου μήνα. Από τις 16 κάθε μήνα και μετά και αν δεν έχει πληρωθεί η δόση θεωρώ ότι ο μαθητής χρωστάει στη σχολή.

3 Δημιουργία δεδομένων

Για να παραχθούν τα δεδομένα, τα οποία εισάγονται στη βάση χρησιμοποιήθηκε η online εφαρμογή Mockaroo (https://www.mockaroo.com/). Στις εικόνες 3, 4, 5 διακρίνεται ο τρόπος με τον οποίον δημιουργήθηκαντα δεδομένα για τους μαθητές, τα τμήματα και τους δασκάλους αντίστοιχα. Η λήψη έγινε σε format csv. Για περισσότερες πληροφορίες συμβουλευτείτε τα αρχεία students.csv, classes.csv και instructors.csv.

4 Δημιουργία βάσης και εισαγωγή δεδομένων

Για να γίνει η σύνδεση με τη βάση έχει ήδη δημιουργηθεί ένα Gradle project στο netbeans και στο αρχείο "build.gradle" έχει εισαχθεί το παρακάτω dependency:

```
compile 'org.mongodb:mongo-java-driver:3.12.8'
```

Σε αυτό το σημείο είμαστε έτοιμοι να ξεκινήσουμε την ανάπτυξη του προγράμματος για τη δημιουργία της βάσης και την εισαγωγή των δεδομένων. Για να συμβεί αυτό πρέπει να εκτελεστεί ο κώδικας του αρχείου Create.java (project Create_db). Αφού ολοκληρωθεί η εκτέλεση μέσα από το IDE γίνεται έλεγχος ότι τα δεδομένα εισήχθησαν σωστά στη βάση που ονομάστηκε "Project_db". Ανοίγουμε ένα Windows Terminal στη διαδρομή. Όπως φαίνεται και από την εικόνα, έχουν εισαχθεί ακριβώς τόσα έγγραφα στην κάθε συλλογή, όσα αναμένονταν από κάθε αρχείο. Από εδώ και πέρα μπορεί να ξεκινήσει η ανάπτυξη της κυρίως εφαρμογής.

5 Ερωτήματα

Στο χρήστη δίνεται η δυνατότητα να λάβει τα παρακάτω δεδομένα, εφόσον ζητηθούν:

```
> db.classes.count()
18
> db.instructors.count()
9
> db.students.count()
360
```

- Στοιχεία μαθητή ή καθηγητή, εφόσον εισαχθεί ονοματεπώνυμο
- Τα στοιχεία των μαθητών, οι οποίοι χρωστάνε στο φροντιστήριο (αυτοί που έχουν καθηστερήσει πιο πολύ τη δόση τους εμφανίζονται πρώτοι)
- Τα στοιχεία των καθηγητών, στους οποίους έχει καθηστερήσει η δόση
- Εβδομαδιαίο πρόγραμμα κάθε καθηγητή ή μαθητή
- Τα στοιχεία των μαθητών, οι οποίοι ανήκουν σε ένα τμήμα (αλφαβητικά)
- Εξαγωγή ολόκληρου του προγράμματος της σχολής

6 Ευρετήρια

Για τη γρηγορότερη εξυπηρέτηση των ερωτημάτων έχουν δημιουργηθεί τέσσερα ευρετήρια, μέσω των παρακάτω εντολών (γραμμές 323-327) στην κλάση Create του project Create db:

```
database.getCollection("students").createIndex("Last_paid");
database.getCollection("students").createIndex("Full_name");
database.getCollection("instructors").createIndex("Last_paid");
database.getCollection("instructors").createIndex("Full_name");
```

Μέσω της μεθόδου getCollection(String name) της κλάσης DB δεημιουργούνται τα ευρετήρια λεξικογραφικής εύρεσης του κυρίως ονόματος (αφορά τα ερωτήματα εμφάνισης των μαθητών με αλφαβητική σειρά). Επίσης για τις δύο συλλογές δημιουργούνται τα ευρετήρια για την εμφάνιση με αύξουσα κατάταξη του πεδίου Last_paid στο οποίο είναι αποθηκευμένος ο τελευταίος μήνας πληρωμής.

7 Η κυρίως εφαρμογή

Ο κώδικας της κυρίως εφαρμογής βρίσκεται στο πακέτο Main_app, το οποίο και ανοίγεται από το Netbeans IDE. Αξίζει να σημειωθεί ότι το αρχείο "build.gradle" πρέπει

να προστεθεί το dependency που αναφέρθηκε παραπάνω, για να είναι δυνατόν να γίνει η εκτέλεση του project. Μέσα από το περιβάλλον της εφαρμογής ο χρήστης είναι σε θέση να:

- Εισάγει νέα καταχώρηση για μαθητή ή καθηγητή
- Επεξεργαστεί ή διαγράψει ήδη υπάρχουσα καταχώρηση
- Αναζητήσει δεδομένα, όπως αυτά περιγράφηκαν στην ενότητα 5

Η εφαρμογή ξεκινάει την εκτέλεση της με ένα παράθυρο που περιλαμβάνει ένα μενού (εικόνα), με τις εξής επιλογές:

- Stiudents: Μενού περιλαμβάνει όλες τις επιλογές για τους μαθητές (εμφάνιση όλων των μαθητών, εισαγωγή κλπ)
- Instructors: Το συγκεκριμένο μενού περιλαμβάνει όλες τις επιλογές για τους μαθητές
- Classes: Το συγκεκριμένο μενού περιλαμβάνει όλες τις επιλογές για τις τάξεις
- Program: Πατώντας τη συγκεκριμένη επιλογή εμφανίζεται σε αναδυόμενο παράθυρο το πρόγραμμα της σχολής, με τη μορφή που περιγράφεται στην υποενότητα 7.4.

7.1 Students

Το μενού Students περιλαμβάνει τις παρακάτω επιλογές:

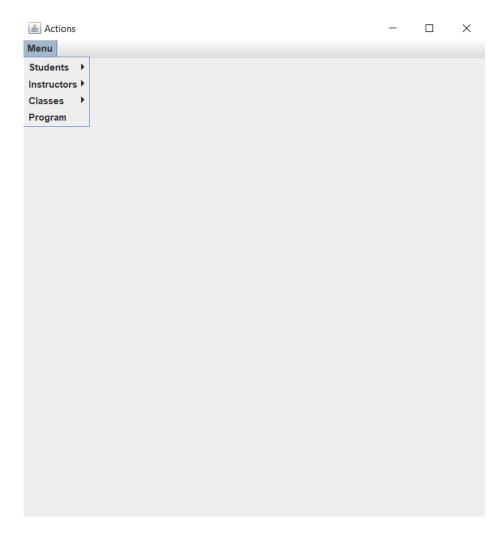
Show all Εμφάνιση σε αναδυόμενο παράθυρο των στοιχείων όλων των μαθητών της σχολής. Επίσης μέσω της μπάρας αναζήτησης (εικόνα), ο χρήστης είναι σε θέση να αναζητήσει έναν μαθητή, με βάση το όνομα του. Πατώντας το πλήκτρο enter με κενή μπάρα αναζήτησης ξαναεμφανίζονται όλα τα ονόματα. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, με δεξί κλικ εμφανίζεται ένα μενού με την επιλογή delete, για τη διαγραφή των στοιχείων ενός μαθητή. Τέλος ο χρήστης είναι σε θέση να επεξεργαστεί οποιοδήποτε κελί του πίνακα πατώντας δύο φορές αριστερό κλίκ και πληκτρολογώντας τη νέα τιμή.

Owes Εμφάνιση των στοιχείων των μαθητών, οι οποίοι έχουν καθυστερήσει την καταβολή της δόσης κατά τουλάχιστον ένα μήνα. Ο χρήστης μπορεί να επεξεργαστεί τον πίνακα όπως και στο "Show all", ενώ υπάρχει και μπάρα αναζήτησης για την εύρεση μαθητή γρηγορότερα.

Insert Εισαγωγή μαθητή στη βάση δεδομένων. Ο χρήστης δε μπορεί να αφήσει κενό πεδίο, ενώ αν η ηλικία δεν είναι αριθμός εμφανίζεται παράθυρο ειδοποίησης και δε γίνται εισαγωγή των δεδομένων.

7.2 Instructors

Το μενού Instructors περιλαμβάνει τις παρακάτω επιλογές:

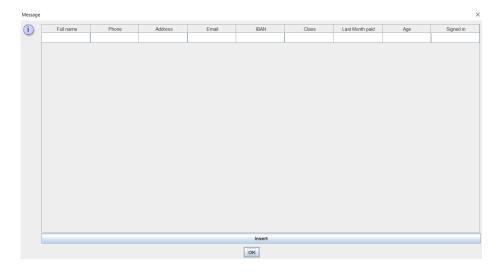
Εικ. 1. Το κυρίως παράθυρο και τα μενού

Εικ. 2. Ο πίνακας με τα στοιχεία όλων των μαθητών

Εικ. 3. Ο πίνακας με τα στοιχεία των μαθητών που χρωστάνε

Εικ. 4. Η φόρμα εισαγωγής νέου μαθητή στη βάση

Show all Εμφάνιση σε αναδυόμενο παράθυρο των στοιχείων όλων των καθηγητών της σχολής. Επίσης μέσω της μπάρας αναζήτησης (εικόνα), ο χρήστης είναι σε θέση να αναζητήσει έναν καθηγητή, με βάση το όνομα του. Πατώντας το πλήκτρο enter με κενή μπάρα αναζήτησης ξαναεμφανίζονται όλα τα ονόματα. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, με δεξί κλικ εμφανίζεται ένα μενού με την επιλογή delete, για τη διαγραφή της εγγραφής. Τέλος ο χρήστης είναι σε θέση να επεξεργαστεί οποιοδήποτε κελί του πίνακα πατώντας δύο φορές αριστερό κλίκ και πληκτρολογώντας τη νέα τιμή.

Owes Εμφάνιση των στοιχείων των καθηγητών σε έναν πίνακα ενός αναδυόμενου παραθύρου, οι οποίοι έχουν καθυστερήσει την καταβολή της δόσης κατά τουλάχιστον ένα μήνα. Ο χρήστης μπορεί αν επεξεργαστεί τον πίνακα όπως και στο "Show all", ενώ υπάρχει και μπάρα αναζήτησης για την εύρεση των στοιχείων του καθηγητή γρηγορότερα.

Insert Εισαγωγη καθηγητή στη βάση δεδομένων. Ο χρήστης δε μπορεί να αφήσει κενό πεδίο, ενώ αν η ηλικία δεν είναι αριθμός εμφανίζεται παράθυρο ειδοποίησης και δε γίνται εισαγωγή των δεδομένων.

7.3 Classes

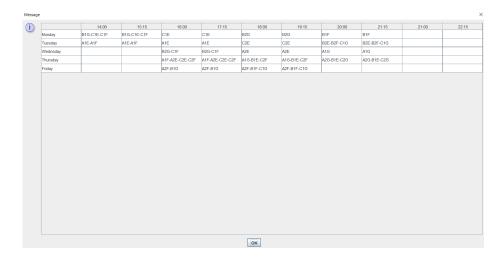
Μέσω του συγκεκριμένου μενού ο χρήστης προσπελαύνει τη συλλογή των τάξεων

Show all Εμφάνιση όλων των δεδομένων, τα οποία είναι αποθηκευμένα στη βάση για ένα τμήμα. Ο χρήστης μπορεί να αναζητήσει μία τάξη βάσει του ονόματος της από το πλαίσιο κειμένου, το οποίο βρίσκεται στο τέλος του παραθύρου. Με το πάτημα του

δεξιού κουμπιού σε οποιοδήποτε κελί του πίνακα εμφανίζεται το αναδυόμενο μενού Show students, η επιλογή του οποίου εμφανίζει σε έναν πίνακα όλους τους μαθητές της συγκεκριμένης τάξης. Αξίζει να σημειωθεί ότι με το πάτημα του πλήκτρου enter, χωρίς να έχει πληκτρολογηθεί κάποιος όρος αναζήτησης επανεμφανίζεται ο προηγούμενος πίνακας με τα δεδομένα των τάξεων

7.4 Program

Η τελευταία επιλογή εμφανίζει σε έναν πίνακα αναδυόμενου παραθύρου το πρόγραμμα κάθε τμήματος. Οι γραμμές αντιπροσωπεύουν τις ημέρες της εβδομάδας (από Δευτέρα εως Παρασκευή), ενώ οι στήλες τις ώρες των μαθημάτων. Όταν ένα όνομα εμφανίζεται σε δύο συνεχόμενες στήλες τότε η αριστερότερη αναπαριστά την ώρα έναρξης του μαθήματος εκείνης της ημέρας, ενώ η δεξιότερη την ώρα λήξης.

Εικ. 5. Το πρόγραμμα

8 Έλεγχοι

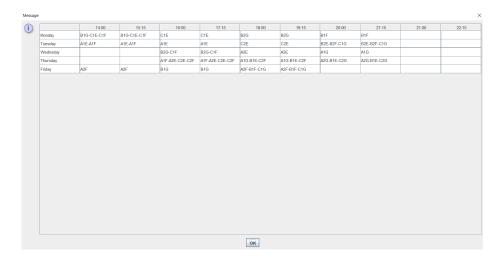
Για τον έλεγχο ορθής λειτουργίας της εφαρμογής θα πραγματοποιηθούν μερικοί έλεγχοι. Αρχικά επιλέγουμε από το μενού Students, show all και στην αναζήτηση πληκτρολογούμε το όνομα Bridie Oneill(γραμμή 103 στο αρχείο Students.csv). Αφού εμφανιστεί η εγγραφή πατάμε το δεξί πλήκτρο του ποντικιού και διαγράφουμε την εγγραφή. Σε αυτό το σημείο επανεμφανίζεται ο αρχικός πίνακας αλλά πως είμαστε σίγουροι ότι η εγγραφή έχει αφαιρεθεί; Στο τερματικό της MongoDB πληκτρολογούμε

```
use Project_db
use students
db.students.find({"Full name" : "Bridie Oneill"})
```

Όπως διακρίνεται από την εικόνα η εγγραφή έχει αφαιρεθεί και δεν εμφανίζεται κανένα αποτέλεσμα.

```
> use Project_db
switched to db Project_db
> use students
switched to db students
> db.students.find({"Full_name" : "Bridie Oneill"})
>
```

Στη συνέχεια πατάμε την επιλογή Program από το μενού του κυρίως παραθύρου και εξετάζουμε το πρόγραμμα. Ας μεταφέρουμε την ώρα έναρξης του μαθήματος για το τμήμα A1F από τις 16:00 της Πέμπτης στις 14:00. Από το κυρίως μενού επιλέγουμε επιλέγουμε Show all από το υπομενού Classes και αναζητούμε το τμήμα A2F και αλλάζουμε την ώρα έναρξης από 16:00 σε 14:00. Όπως διακρίνεται από την εικόνα το τμήμα έχει μεταφερθεί στη σωστή ώρα. Το νέο πρόγραμμα διακρίνεται στην παρακάτω εικόνα

Εικ. 6. Το νέο πρόγραμμα

Βιβλιογραφία

- [1] Γνωριμία με τη MongoDB
- [2] MongoDB manual: https://docs.mongodb.com/manual/
- [3] A Guide to MongoDB with Java: https://www.baeldung.com/java-mongodb JDK How to Install NetBeans IDE And Java JDK on Windows 10: https://www.youtube.com/watch?v=vt7_6HwCFOU